

НАСТАВА

371.3::821.163.41

821.163.41.09-84:398

<https://doi.org/10.18485/kij.2021.68.2.11>

НАТАША Б. СТАНКОВИЋ ШОШО*

Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Оригинални научни рад

Примљен: 19.10.2021.

Прихваћен: 22.11.2021.

НАСТАВНА ОБРАДА НАРОДНИХ БРЗАЛИЦА, РАЗБРАЈАЛИЦА И ЗАГОНЕТКИ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

У раду се сагледава на који начин се у основној школи на два узрасна нивоа – у разредној и предметној настави – остварује интерпретација народних брзалица, разбрајалица и загонетки. Анализира се заснованост унутарпредметних корелација при наставној обради народних брзалица, разбрајалица и загонетки (књижевност, ортоегија, језичка култура – усмена и писана), као и остваривање међупредметних корелација са наставом *Математике*, *Физичког васпитања*, *Света око нас*, *Ликовне* и *Музичке културе*. У завршном делу рада указује се на значај примене креативних игара на часовима систематизације поменутих кратких говорних облика.

Кључне речи: кратки говорни облици, народне брзалице, разбрајалице и загонетке, креативне игре, корелације, основна школа.

---

* natasoso06@gmail.com

1. Увод

Кратки говорни облици представљају сажете народне умотворине које су настале у древној прошлости и преносиле су се усменим путем у времену и простору. У њих се убрајају: народне загонетке, питалице, пословице, брзалице, разбрајалице, пословичка поређења, изреке, клетве, заклетве и благослови. Ове мале фолклорне форме су најчешће самосталне, завршне формуле, али се могу јавити и као делови исказа ликова или ауторски коментари певача или приповедача у неким народним песмама, шаљивим причама, баснама и приповеткама.

Нови наставни програми за основну школу, који су усвојени крајем друге деценије 21. века, прописују да се у оквиру школске и домаће лектире обрађују: народне брзалице, загонетке, разбрајалице, пословице, пословичка поређења, питалице и изреке. У табеларном приказу представљена је заступљеност кратких говорних облика по разредима у основној школи.

Први разред – школска лектира	Други разред – домаћа лектира	Трећи разред – школска лектира	Пети разред – домаћа лектира	Седми разред – школска лектира
брзалице	брзалице	пословице	брзалице	загонетке
загонетке	разбрајалице	пословичка поређења	загонетке	питалице
	загонетке		питалице	пословице
	питалице		пословице	изреке
	пословице			
	пословичка поређења			

2. Народне брзалице

Први сусрет са народном (усменом) књижевношћу и њеном особеном поетиком ученици остварују у првом разреду основне школе читајући и усмено казујући народне брзалице и откривајући скривено значење народних загонетки.

Као сажети народни говорни изрази, народне брзалице су погодне за увежбавање изговора гласова и гласовних скупина. „Заснивају се на звуковној или некад појмовној игри гласова и слогова, чији је распоред тежак за изговор, и скрива замку: *чокањчићем ћеш ме, чокањчићем ћу те; потрптрпковић потрптрпче с потрптрпковићима потрптрпковици*” (Пешић/Милошевић Ђорђевић 1984: 41).

У настави српског језика посебна пажња посвећује се правилној артикулацији гласова и гласовних група у народним брзалицама како би ученици научили да их тачно изговарају и оспособили се за разговетно и правилно усмено изражавање. Наставном обрадом одговарајућих примера народних брзалица из одобрених школских уџбеника (буквара, читанки и књига лектире) ученици у првом и другом разреду основне школе поступно и систематично увежбавају правилан изговор гласова у речима и настоје да артикулишу сваки глас баш на оном месту и оним склопом говорних органа који обезбеђују пуну боју одговарајућег гласа. У разредној настави преовлађују примери народних брзалица којима се увежбавају гласови *p, l, ħ, č* и *ш*: *Четири чавчића на чунчићу чучећи ћијучу*; *Свака сврака скака на два крака* (Клеут 2010: 220); *Миш на пушку, миш под пушку*; *Каменчићем ћеш ме, каменчићем ћу те* (Клеут 2010: 219); *На врх брда врба мрда*; *Риба риби гризе реп*; *Црн јарац, црн трн, црн брсти трн* (Станковић Шошо/Костић 2018а: 24).

Док слушају узорно усмено казивање својих наставника или звучне записе из дигиталних уџбеника, ученици уче по моделу да успешно увежбају разговетно и правилно изговарање одабраних примера народних брзалица. Објашњења мање познатих речи наставници ученицима саопштавају пре артикулације правилног изговора народних брзалица. Ученици се подстичу да на часу изговоре наведене брзалице неколико пута прво лагано и тихо, а потом све брже и гласније. Оваква врста ортоепске вежбе оспособљава ученике да приликом изговарања народних брзалица остваре одговарајуће вредности сваког гласа у саставу речи и успешно савладају изговор гласова и гласовних скупина које им представљају потешкоће. Наставници обраћају пажњу на индивидуалне способности ученика и уколико уоче извесне говорне поремећаје код њих, као што су: афонија (губитак способности изговора гласа услед неког органског обољења мишића и гласних жица), дислалија (отежано изговарање гласова услед органских оштећења говорних органа), ринолалија (назални говор – ункање), муцање, брадилалија (патолошка успореност у говору, са очуваном артикулацијом речи), неопходно је да у рад на отклањању уочених недостатака укључе и логопеди. Увежбавање изговора народних брзалица засновано је на принципима поступности и систематичности у раду. Кад савладају једноставније примере народних брзалица, ученици се подстичу да увежбавају сложеније примере, у којима преовлађују гласовне скупине чија комбинација представља потешкоће ученицима током њиховог изговарања. У петом разреду основне школе могу се увежбавати следеће народне брзалице: *На кантару катран, катран мери кантар*; *Криво рало Лазарево криве лазе разорало*; *Јаворов јарам, јаворова ралица – рало дрво јаворово* (Станковић Шошо/Сувајџић 2018б: 205); *Петар плете Петру плот са три прута по трипут*; *Брзо плети, Петре, плот са три прута по трипут* (Станковић 2019: 42). Ученици ће уочавати током изговарања наведених примера да се гласови у међусобном контакту често модификују и добијају нешто другачију боју него кад се изговарају самостално, изван речи. Да би ученици стекли спретност и брзину изговарања народних брзалица, важно их је подстицати да буду упорни, стрпљиви и пажљиви приликом њиховог увежбавања. Осим тога,

учењем народних брзалица ученици богате речник новим речима (нпр. *рало, јарам, чунчић, кантар, катран, плот*).

Народне брзалице се најчешће систематизују и утврђују у виду говорних вежби. Игровне активности подстичу заинтересованост ученика за рад, поспешују њихове индивидуалне способности и унапређују културу језичког изражавања. Народне брзалице које се састоје од две или више реченица погодне су за рад у пару. Оне народне брзалице у којима има више реченица могу се изговарати у групи. Сваки ученик настоји да изговори једну реченицу трудећи се да артикулација буде течна, разветна, правилна и уједначене брзине.

Пример погодан за рад у пару	Пример погодан за групни рад
<i>Отуд иде црн трн да одгризе црном трну црн врх. Црн трнче, не одгризе црном трну црн врх.</i> (Клеут 2010: 219)	<i>Јеси ли ти то ту? Јеси ли то ту ти? Јеси ли то ти ту? Јеси ли ту ти то? Јеси ли ту то ти?</i> (Клеут 2010: 219)

Запажамо да се при наставној обради народних брзалица остварује унутарпредметна корелација наставних садржаја (књижевност, ортоепија, језичка култура – усмена и писана).

3. Народне разбрајалице

Народне разбрајалице се обрађују у другом разреду основне школе. Оне претходе омиљеним дечјим и такмичарским играма (нпр. *жмурке, школице*). Изговарају се да би се разбрајањем такмичара одредили учесници у игри. Народне разбрајалице се „састоје из најчешће неразумљивих речи, распоређених ’по ритму и сазвучју’, од којих последња, наглашена, има моћ одстрањивања: *ен ден дину саракатину, сарака тика така...*” (Милошевић Ђорђевић 1984: 40). У читанкама за други разред основне школе преовлађују народне разбрајалице у којима су речи у стиховима које се изговарају ученицима познате и разумљиве. Наводимо неколико примера:

<i>Два се петла побихе На петлово огњиште, Један вели: – Ии! Други вели: – Ти жмуриши!</i> (Станковић Шошо/Костић 2019: 10)	<i>Један, два, три, четири, пет, Шест, седам, осам, девет, десет; У десету башту Много крушке расту; Крушка, Јабука, Напоље си ти, Ти жмуриши!</i> (Клеут 2010: 221)	<i>Еци, пеци, пец, Ја сам мали зец; Ја сам мала препелица, Еци, пеци, пец.</i> (Станковић Шошо/Костић 2019: 10)
--	---	--

У Програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања прописано је да се „језичка култура ученика негује и кроз игровне активности, посебно кроз језичке вежбе. Врсте игара потребно је одабрати према интересовањима ученика или у контексту наставног садржаја. Могу се одабрати и ребуси, загонетке, питалице, брзалице, разбрајалице, једноставне укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица” (Правилник 2019: 7). Осим наведених примера, ученици се на часу подстичу да опишу правила омиљених дечјих игара и изговоре разбрајалице које том приликом користе. Избор дечје игре која ће се у настави реализовати зависи од интересовања ученика и околности у којима се час одвија. Игровне активности представљају за ученике задовољство, подстичу њихову активност током рада и мотивишу их за постизање што бољих постигнућа.

Наставна обрада народних разбрајалица у другом разреду основне школе омогућује остваривање међупредметне корелације са наставом *Математике*, *Физичког васпитања* и *Музичке културе*.

4. Народне загонетке

Народне загонетке су сажете умотворине које имају елементе језичке и мисаоне игре. Према тумачењу академика Наде Милошевић Ђорђевић, начин изражавања у сликама, који је својствен народним загонеткама, представља „прафеномен људског говора” и у основи чува веровање „да све што окружује човека има душу и да је живо као и он”. Као примере у којима се огледа анимистички и аниматистички поглед на свет ауторка наводи следеће загонетке: *Оца нема, мајке нема, а свако јутро се рађа (сунце)* и *Зуба нема, руку нема, а опет уједа (зима)* (Милошевић Ђорђевић 1997: 31). Вук Стефановић Караџић је објавио прву збирку од 166 народних загонетки 1821. године у додатку „Новина српских”. У другом издању „Српског рјечника”, из 1852. године, објављено је још осамдесетак народних загонетки (Пешић/Милошевић Ђорђевић 1984: 277).

Народне загонетке се обрађују у разредној и предметној настави као део обавезне школске и домаће лектире. Садржај загонетки представљају појаве из природе, биљни и животињски свет, предмети, небеска тела и апстрактни појмови. Народне загонетке које се обрађују у основној школи примерене су узрасту ученика и поспешују оштроумност код ученика. У разредној настави преовлађују једноставније загонетке, које се састоје од загонетног питања које има један тачан одговор. Ученици с лакоћом могу открити одгонетке захваљујући предзнању о свету који их окружује и предметима који су део њихове свакодневице.

Наводимо неколико примера народних загонетки презетих из читанки *Реч по реч* (Станковић Шошо/Костић 2018б: 31, 56) и *Уз речи растемо* (Станковић Шошо/Костић 2019: 24, 129) за први и други разред основне школе.

Први разред	Други разред	
<i>Зими служи, а лети зубе кези. (санке)</i>	<i>Највише зна, а најмање говори. (књига)</i>	Предмети
<i>Мишеве лови, И воли да преде. Шапом се својом Умије и уреди. (мачка)</i>	<i>Целог века преде, а жицу му не видиш. (мачка)</i>	Животиње
<i>Звоно, а не звони. (висибабa)</i>	<i>Једна глава, а стотину капа. (купус)</i>	Биљке
<i>Цео свет обиђе, а на једном месту стоји. (Сунце)</i>	<i>Ноћу шетам, светлост лијем; Дању спавам, слатко снијем; Често мењам облик лица, Имам круну од звездица. (месец)</i>	Небеска тела

Највећи број загонетки у разредној настави заснива се на чињеничком упоређивању. „Природа ствари посматрана је само из једне увек изненађујуће перспективе и открива се поређењем” (Милошевић Ђорђевић 2006: 180). У једноставним задацима наведеним у читанкама за први и други разред од ученика се очекује да повежу народне загонетке са одговарајућим одгонеткама које су дате у виду фотографија или илустрација. Живописне слике предмета, животиња или биљака олакшавају ученицима откривање одговарајуће одгонетке. Упоређујући садржину наведене загонетке са ликовним приказима, ученици по принципу сличности долазе до одговарајућег решења. На тај начин илустрација представља помоћ у откривању тачне одгонетке.

Креативнији вид подстицаја представља захтев да ученици нацртају одгонетке наведених загонетки и напишу штампаним или писаним словима ћирилице (у првом разреду) и латинице (у другом разреду) одговарајуће одгонетке.

Најсложенији вид захтева у разредној настави представља поредбено читање народних и ауторских загонетки које имају исте одгонетке. Наводимо такве примере из читанки *Реч по реч* (Станковић Шошо/Костић 2018б: 31) и *На крилима речи* (Станковић Шошо 2018: 30, 32) за први разред основне школе.

Народна загонетка	Д. Максимовић	Б. Цветковић
<i>Кућица у горици на једној ножици. (печурка)</i>	<i>Шта то шеширић носи На једној нози? Каткад нас трује, Каткада храни, А ниче Кад су влажни дани. (печурка)</i>	<i>Главу нема, Шешир има, По моди се спрема. На једној се Нози клима А џипелу има. (печурка)</i>

Када ученици прочитају наведене народне загонетке и ауторске загонетке, добијају задатак да подвуку и издвоје особине које су заједничке тајанственом „бићу” које је описано у њима. Очекујемо да ће на основу препознатљивих особина (велики шешир, висока стабљика, расте после кише) ученици уочити да је печурка/гљива одгонетка наведених загонетки. Потом би ученици могли да испричају шта знају о печуркама и да објасне како разумеју израз *расте као печурка после кише*. Примењујући знања из предмета *Свет око нас* и корелирајући их са наставом *Ликовне културе*, ученици на стваралачки начин и кроз игру одгонетају народне загонетке које су примерене њиховом узрасту, знањима и когнитивним способностима.

Многе народне загонетке се заснивају на игри речи. На пример: *Били у соби Нико и Ништа, па Нико избаца Ништа. Шта је остало?* (слово *и*); *Највише дуга имам, а нико ми није позајмио (буре); Ти га ја, ти га ти; ти га не мож' погодити (тигањ); Нити мисли, нити говори – само ти се каже (нити)* (Клеут 2010: 71, 75, 79). „Понекад се у читавом низу речи или слика објашњава ситуација која само наизглед потпомаже право решење, а у ствари скреће мисао у погрешном смеру. Тако загонетка: *Иде сељанка и носи котарицу у којој је 19 јаја; испало једно. Колико је јаја у котарици остало? (Ниједно)* – представља наизглед рачунарску загонетку, а поента јој је у игри речима: испало је *дно – испало једно*” (Милошевић Ђорђевић 2006: 181). Овакве загонетке представљају неку врсту провере знања и оштроумости ученика. Њихова заступљеност подстиче логичко мишљење и закључивање код ученика.

Народне загонетке које се обрађују у предметној настави су сложеније и састоје се из метафоричног (описног или непосредног) питања које има само један одговор признат у традицији. Одгонетке могу бити предмети, бића, небеска тела, природне појаве (*грмљавина, киша, мраз, магла, роса, ветар, мрак, олуја, дуга*), просторне (*пут*) и временске одреднице (*дан, ноћ, месеци, година, зора*). Наводимо неколико примера народних загонетки преузетих из читанки *Уметност речи* за пети разред основне школе (Станковић Шошо/Сувајдић 2018а: 89) и *Чаролија стварања* за седми разред основне школе (Станковић Шошо/Сувајдић 2020б: 131).

<i>Никад нити га је било, нити ће га бити, а сад је. (дан данашњи)</i>	Време
<i>Изиђе цар из планине, обасја круном и зле и криве. (сунце)</i>	Космос
<i>Кад га видиш, онда га не видиш; а кад га не видиш, онда га видиш. (мрак)</i>	Природне појаве
<i>У почетку иде на четири ноге, усред живота на двије, а у старости на три. (човек)</i>	Бића
<i>Највише дуга има, а нико му није позајмио. (буре)</i>	Предмет

Да би ученици открили тачне одгонетке, неопходно је да примене извесна знања о појави, бићу или предмету загонетања, али и да проникну и разумеју вишезначне речи и хомониме.

5. Примери игара при систематизовању народних загонетки

У разредној настави преовлађују илустрације на којима ученици откривају животиње, биљке или предмете који представљају одгонетке наведених загонетки. Ученици уписују у којим је означена загонетка поред њене илустроване одгонетке. Одгонетање може да буде и стваралачка активност у којој ће ученици на листу папира цртати и бојити бића, предмете, животиње који представљају одгонетке задатих загонетки и самостално осмишљавати њихов положај на цртежу који стварају. На тај начин се на часу подстиче радозналост код ученика и развија њихова машта. Наводимо загонетке које ће на креативан начин подстаћи ученике да откривајући одгонетке нацртају и обоје ливаду и биљни и животињски свет који је настањује:

Пример 1. Креативни проналазачи

Налог: Нацртајте биљке, животиње и појаве у природи које представљају одгонетке наведених загонетки.

1. Сам лончић у пољу врн. 2. На по поља сама земља расте. 3. Вода врн, под њом ватра није. 4. Оре ко орач, црно ко ковач. 5. Траву пасе – овца није. 6. Пролеће веселим, лето хладим, јесен храним, а зиму грејем. 7. По води плови, по суку ходи, а из куће се никад не извлачи. 8. Уже, дуже, зелено – гуштер није; нокте има – мачка није. 9. Без вретена преља, без разбоја ткач, без оружја ловац, без крила летач.

На цртежу ће се наћи осликане следеће одгонетке: 1. мравињак; 2. критичњак; 3. извор; 4. критца; 5. пуж; 6. дрво; 7. корњача; 8. купина и 9. паук.

Овакав тип задатка омогућава потпуну посвећеност активирању пажње ученика. Откривајући народне одгонетке, они добијају улогу саучесника у процесу стварања.

У предметној настави погодне креативне игре којима се систематизују народне загонетке су укрштене речи и креативне слагалице. Овакви облици рада подстакнути текстом омогућају примену рада у пару или групног рада. Успешност ученика при откривању одгонетки повезано је са применом стеченог знања из других предмета (*Биологије, Географије, Музичке културе*) и њиховог функционалнијег повезивања са наставом српског језика:

Пример 2. Укрштене речи

Налог: Откријте одгонетке наведених загонетки и попуните укрштене речи.
Водоравно:

1. Из планине ницало, чак у море тицало. 7. Бијело је – сир није; рогато је – коза није; траву пасе – овца није; товар носи – коњ није. 8. Божје стварање, људско створење, змија оседлана. 10. Гору ломе без рука, лишиће једе без зуба. 12. Зелен зеко на коњу зеленку, зелена му капа до појаса. 13. Мојих је родитеља син, а није ми брат. 14. Печен јарац под механом свира.

Усправно:

1. Ко увек назад ходи, а зло му се не догоди? 2. Од живота је; пође, дође – а живо није. 3. Ам ти кажем, ам ти не кажем, само ти се каже. 4. Млада сам и зелена, лијена а малена; ко ме такне, куне ме. 5. Товар носи – коњ није, иглом боде – шваља није. 6. Татино дете, мамино дете, а ничији син. 8. У ноћи светао, а дању таман. 9. Илиндаш, или легни да ми даш или бежи куда знаш. 10. Ни тела ни душе, а по земљи мили. 11. Дању клања, ноћу звијезде броји.

Решење укрштенице:

			1. Р	2. Е	К	3.А	
4. К		5. Ј	А	Х		М	6. К
О		Е	К	О			Ђ
7. П	У	Ж					И
Р			8. М	О	9. С	Т	
И		10. В	Е	Т	А	Р	
В		О	С		Н		11.Ђ
А		Д	Е				Е
		А	Ц		12. Ж	И	Р
						13. Ј	А
14. Г	А	Ј	Д	Е			М

Уколико су ученицима неки појмови који представљају одгонетку непознати (нпр. *ам, ћерам, гајде*), потребно их је подстаћи да у *Речнику српскога језика* Матице српске потраже значење тих речи и на тај начин обогате свој речник новим речима.

Пример 3. Креативна слагалица

Креативна слагалица је погодна за одгонетање загонетки-питалица. Особеност загонетки-питалица огледа се у њиховој упитној форми. Ученици настоје да открију тачан одговор на постављено питање и на тај начин да открију скривени смисао загонетног питања. Ученици отварају одговарајућа поља и одговарају на постављена питања. Када открију сва поља у асоцијацији, погађају решење сваке од понуђених колона и настоје да открију решење асоцијације у целости. Овај тип вежбе погодан је за групни рад и подстицајан је за све ученике у одељењу:

Налог: Упишите број питања у поље где се налази тачан одговор. Када тачно одговорите на свако питање, моћи ћете да склопите креативну слагалицу.

1. Ко без конца преде? 2. Шта цео свет изеде, а никад се не наједе? 3. Шта на тавану бити не може? 4. Ко казује, много прича, а нема ни грла ни језика? 5. Шта и без руке и без ноге само себи друм прави? 6. Ти га имаш, а ја се њим служим? 7. Што је исто као ја, а нисам ја? 8. Ко пјева кад други људи плачу? 9. Ко све језике на свету зна? 10. Која је глава без носа? 11. Чујеш га, а не видиш га? 12. Шта увек иде, а с места се не миче?

Решење креативне слагалице (портрет Вука Стефановића Караџића):

5. ВОДА	6. ИМЕ	9. ОДЈЕК
1. МАЧКА	8. ПОПОВИ	10. КУПУС
4. КЊИГА	12. ЧАСОВНИК	7. СЛИКА
2. ВОДЕНИЦА	11. ВЕТАР	3. БУНАР

5. Закључак

Читањем и тумачењем народних брзалица, разбрајалица и загонетки на часовима српског језика и књижевности ученици у основној школи започињу занимљиво путовање светом усмене уметности речи и трагају за универзалним истинама које народне умотворине посредују. Наставном обрадом наведених кратких говорних облика унапређују се креативне и истраживачке способности ученика приликом тумачења усмене књижевности и подстичу њихове говорне и литерарне вештине. Уз помоћ занимљивих игара систематизује се наставно градиво на креативан начин. Инвентивно осмишљене креативне слагалице не само да олакшавају учење него га чине активним. Стваралачке активности у настави

подстичу корисну и радосну игру духа, у којој учествују наставници и ученици, и унапређују знања и способности ученика на занимљив и оригиналан начин.

ИЗВОРИ

Клеут 2010: М. Клеут: *Једноставни облици народне књижевности*, приредила Марија Клеут, Нови Сад: Издавачки центар Матице српске.

Станковић Шошо 2019а: Н. Станковић Шошо, *Загонетке лаке за ђаке прваке*, приредила Наташа Станковић Шошо, Београд: Клет, Нови Логос, Фреска.

Станковић Шошо 2019б: Н. Станковић Шошо, *Кратки говорни облици*, приредила Наташа Станковић Шошо, Београд: Клет, Нови Логос, Фреска.

Станковић Шошо 2019в: Н. Станковић Шошо, *Народне умотворине лаке за ђаке другаче*, приредила Наташа Станковић Шошо, Београд: Клет, Нови Логос, Фреска.

Станковић Шошо 2020: Н. Станковић Шошо, *Загонетке лаке за ђаке трећаче*, приредила Наташа Станковић Шошо, Београд: Клет, Нови Логос, Фреска.

Станковић Шошо 2021: Н. Станковић Шошо, *Креативне игре лаке за ђаке четвртаке*, приредила Наташа Станковић Шошо, Београд: Клет, Нови Логос, Фреска.

Станковић Шошо/Костић 2018а: Н. Станковић Шошо, М. Костић, *Почетница – На крилима речи*, читанка за 1. разред основне школе, Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо/Костић 2018б: Н. Станковић Шошо, М. Костић, *Реч по реч*, читанка за 1. разред основне школе, Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо/Костић 2019: Н. Станковић Шошо, М. Костић, *Уз речи растемо*, читанка за 2. разред основне школе, Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо/Сувајцић 2018а: Н. Станковић Шошо, Б. Сувајцић, *Уметност речи*, читанка за 5. разред основне школе, Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо/Сувајцић 2018б: Н. Станковић Шошо, Б. Сувајцић, *Чаролија стварања*, читанка за 5. разред основне школе, Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо/Сувајцић 2020а: Н. Станковић Шошо, Б. Сувајцић, *Уметност речи*, читанка за 7. разред основне школе, Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо/Сувајцић 2020б: Н. Станковић Шошо, Б. Сувајцић, *Чаролија стварања*, читанка за 7. разред основне школе, Београд: Нови Логос.

ЛИТЕРАТУРА

Милошевић Ђорђевић 1997: Н. Милошевић Ђорђевић, *Од како се земља охладила – прозни облици српске народне књижевности и мале фолклорне форме*, приредила Нада Милошевић Ђорђевић, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Милошевић Ђорђевић 2006: Н. Милошевић Ђорђевић, *Од бајке до изреке*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

Пешић/Милошевић Ђорђевић 1984: Р. Пешић, Н. Милошевић Ђорђевић, *Народна књижевност*, Београд: Вук Караџић.

Самарџија 2007: С. Самарџија, *Увод у усмену књижевност*, Београд: Народна књига.

Станковић Шошо 2010: Н. Станковић Шошо, *Мали речник књижевних термина за основну школу*, Београд: Нови Логос.

Nataša B. Stanković Šošo

TEACHING PROCESSING OF FOLK TONGUE TWISTERS,
RHYMES AND RIDDLES IN PRIMARY SCHOOL

Summary

The paper examines the way in which the interpretation of folk tongue twisters, rhymes and riddles is realized in primary school at two age levels – in class and subject teaching. The basis of intrasubject correlations in the teaching of folk tongue twisters, rhymes and riddles (literature, orthoepy, language culture – oral and written) is analyzed, as well as the realization of interdisciplinary correlations with the teaching of Mathematics, Physical Education, „World Around Us”, Arts and Music Culture. The final part of the paper points out the importance of applying creative games in the classes of systematization of the mentioned short speech forms. Creative activities in teaching encourage useful and joyful game of spirit, in which teachers and students participate and improve students’ knowledge and abilities in an interesting and original way.

Key words: short speech forms, folk tongue twisters, rhymes and riddles, creative games, correlations, primary school.